

Accountantsverslag 2023

Gemeente Valkenburg aan de Geul

27 juni 2024

Aan de gemeenteraad van
Gemeente Valkenburg aan de Geul
Geneindestraat 4
6301 HC VALKENBURG AAN DE GEUL

Heerlen, 27 juni 2024

Betreft: accountantsverslag 2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

U heeft ons opdracht gegeven de jaarrekening 2023 van de gemeente Valkenburg aan de Geul, welke onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders is opgesteld, te controleren. Onze belangrijkste bevindingen voortvloeiend uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden vindt u in het accountantsverslag bij deze brief.

Onderdelen en reikwijdte accountantsverslag

Dit verslag vat onze belangrijkste bevindingen vanuit onze accountantscontrole samen. Daarnaast gaan wij nader in op een aantal formele aspecten die samenhangen met onze controlewerkzaamheden. Onze bevindingen vloeien voort uit onze werkzaamheden als onderbouwing van ons oordeel. Deze werkzaamheden zijn gericht op het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening en zijn derhalve niet primair gericht op het onderkennen van alle aandachtspunten in de administratieve organisatie en interne beheersing, inclusief de procedures die zijn gericht op de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde informatiesystemen. Verder is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van mogelijke onregelmatigheden, waaronder fraudes. Hadden wij een specifiek onderzoek ingesteld, dan waren ons mogelijk aanvullende zaken ter kennis gekomen die wij zouden hebben gerapporteerd.

Wij streven ernaar om belangrijke tekortkomingen of aandachtspunten niet op zichzelf maar altijd met een passende oplossingsrichting aan u te rapporteren. Uiteraard zijn wij bereid om u verder te begeleiden in het realiseren van oplossingen rondom belangrijke aanbevelingen of aandachtspunten.

Tot slot

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest. Graag bespreken wij dit verslag met u. Mocht u op enig moment nog nadere vragen hebben over de inhoud van dit verslag, neem dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,
RSM Netherlands Accountants N.V.

drs. S.J.M. Prevoo RA

Inhoud

1. Samenvatting	4
Controleverklaring Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde eisen - SiSa Onafhankelijkheid Goedkeurings- en rapporteringstoleranties Evaluatie van ongecorrigeerde controleverschillen	
2. Belangrijkste controlebevindingen	11
Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen Wet normering topinkomens (WNT) Overige bevindingen Werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van geïdentificeerde significante risico's	
3. Analyse van de jaarrekening	17
Ontwikkeling van balansverhoudingen Resultaat boekjaar en financiële positie Weerstandsvermogen Financiële rechtmatigheid en rechtmatigheidsverantwoording	
4. Overige elementen	22
Frauderisicofactoren Naleving van wet- en regelgeving Geautomatiseerde gegevensverwerking Duurzaamheidsverslaggeving	

1. Samenvatting

Controleverklaring

De strekking van de controleverklaring is goedkeurend.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 is goedkeurend. Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2023 van de gemeente Valkenburg aan de Geul en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023 vallen.

Als gevolg van de aanpassing van de Gemeentewet verstrekt de accountant vanaf begrotingsjaar 2023 geen rechtmatigheidsoordeel meer over de jaarrekening als geheel. De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening opgenomen waarin het college van burgemeester en wethouders verantwoording aflegt over de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten - SiSa

Waar de accountant vanaf begrotingsjaar 2023 enkel een getrouwheidsoordeel verstrekt over de jaarrekening als geheel, wordt verwacht dat de accountant ten aanzien van de verantwoorde specifieke uitkeringen een oordeel verstrekt over de rechtmatigheid. Omdat dit oordeel specifiek wordt verstrekt voor de verantwoording van de specifieke uitkeringen en dus geen oordeel vormt over de jaarrekening als geheel, is dit oordeel in een separate paragraaf van de controleverklaring opgenomen, geheten “Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten”.

De baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen zijn rechtmatig tot stand gekomen.

De verantwoording van de Single Information, Single Audit (SiSa) is wettelijk verplicht. Wij hebben op grond van artikel 5, vierde lid Bado voor de controle de volgende rapporteringstoleranties gehanteerd per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de lasten kleiner of gelijk zijn aan € 125.000;
- 10% indien de lasten groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk zijn aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de lasten groter zijn dan € 1.000.000.

Zoals hierboven beschreven, gelden voor de SiSa afwijkende rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening. De achterliggende reden hiervan is om vakdepartementen te voorzien van voldoende informatie teneinde de specifieke uitkering vast te stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. In het kader van de totstandkoming en controle van de SiSa-verantwoordingsinformatie merken wij op dat, op basis van de door de Accountantsdienst Rijk uitgevoerde review, kritisch wordt gelet op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-verantwoordingsinformatie en de hierop door de accountant uitgevoerde controle.

Wij hebben in onze controle in overeenstemming met de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2023 specifieke werkzaamheden uitgevoerd om een oordeel te kunnen verstrekken over de SiSa-verantwoordingsinformatie die in een tabel bij de jaarrekening is opgenomen. De door ons uitgevoerde werkzaamheden bestaan uit het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden.

In de SiSa verantwoording is een tweetal verschillende indicatoren opgenomen, te weten:

- indicatoren welke van invloed zijn op de financiële vaststelling; en
- indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de indicatoren welke van invloed zijn op de financiële vaststelling geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de SiSa-verantwoordingsinformatie. Deze indicatoren zijn door ons getoetst op getrouwheid en rechtmatigheid, en waar nodig aangevuld met een controle op de deugdelijke totstandkoming. Voor indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling hebben wij enkel de deugdelijke totstandkoming vastgesteld en derhalve niet de rechtmatigheid.

Op grond van het Bado rapporteren wij in dit verslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit door middel van navolgende tabel welke als bijlage bij de SiSa-verantwoordingsinformatie moet worden meegezonden.

De baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen (SiSa) zijn rechtmatig tot stand gekomen.

Deze tabel moet ook worden opgenomen wanneer er geen fouten of onzekerheden zijn vastgesteld.

Tabel van fouten en onzekerheden SiSa-verantwoordingsinformatie				
SiSa-regeling		Fout of onzekerheid	Financiële omvang van fout of onzekerheid	Toelichting
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C55	Aanpak energiearmoede	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C105	Regeling specifieke uitkering startimpuls	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C110	Compensatie schade hoog water Limburg	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.

lenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
EZK F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):			Goedkeurend	
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:			Goedkeurend	

Onafhankelijkheid

Er is geen bedreiging geconstateerd ten aanzien van de onafhankelijkheid van RSM jegens de gemeente Valkenburg aan de Geul.

Objectiviteit is naast vakbekwaamheid één van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Onder meer door onze onafhankelijke positie geven wij invulling aan het fundamentele beginsel objectiviteit. Nederlands recht, waaronder de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereist daarom dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Binnen RSM Netherlands Accountants N.V. (hierna: RSM) kennen wij aantal waarborgen dat specifiek is opgezet om onze onafhankelijkheid te borgen. Periodiek wordt door ons de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften en de daarbij behorende waarborgen beoordeeld. Daarnaast moeten onze professionals jaarlijks, alsmede per individuele opdracht, hun onafhankelijkheid schriftelijk bevestigen.

RSM is onafhankelijk van de gemeente Valkenburg aan de Geul en, voor zover bij ons bekend, heeft er zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. Ons zijn geen relaties bekend tussen RSM en haar zuster- en/of dochterondernemingen en de member firms van RSM International en de gemeente Valkenburg aan de Geul, die naar ons professioneel oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Wij hebben de aard van de door ons uitgevoerde non-assurance dienstverlening geëvalueerd en geconcludeerd dat er geen sprake is van werkzaamheden die niet zijn toegestaan op basis van de van toepassing zijnde onafhankelijkheidsregels.

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Een fout wordt als materieel beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, de (economische) beslissingen en/of acties die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen, zouden hebben beïnvloed. Onze werkzaamheden zijn erop gericht een redelijke mate van zekerheid te verschaffen dat fouten en onzekerheden die het door ons vastgestelde materialiteitsniveau te boven gaan of die kwalitatief materieel zijn, tijdens de accountantscontrole worden gesignaleerd. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) stelt de gemeenteraad de goedkeuringstolerantie (materialiteit) en rapporteringstolerantie vast die de accountant bij de jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De door ons gehanteerde goedkeuringstolerantie is gebaseerd op de werkelijke lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves en is berekend op grond van de bepalingen in het controleprotocol 2023 van de gemeente Valkenburg aan de Geul. In dit controleprotocol is tevens de te hanteren rapporteringstolerantie voorgeschreven.

De door ons gehanteerde toleranties, naar beneden afgerond op duizendtallen, zijn als volgt:

	Goedkeuringstolerantie	Rapporteringstolerantie
Fouten	1% van de totale lasten € 1.012.000	€ 100.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten € 3.036.000	€ 100.000

Aanvullend wordt vermeld dat een geconstateerde afwijking die kwalitatief relevant is, terwijl deze de rapporteringstolerantie niet overstijgt, in voorkomende gevallen ook wordt gerapporteerd.

De goedkeurings-tolerantie is gebaseerd op de werkelijke lasten. De rapporterings-tolerantie is overeenkomstig het controleprotocol.

Evaluatie van ongecorrigeerde controleverschillen

Onderstaand zijn de fouten en onzekerheden die de rapporteringstolerantie overschrijden schematisch weergegeven. Wij hebben getrouwheidsfouten groter dan de rapporteringstolerantie in de jaarrekening vastgesteld. De ongecorrigeerde controleverschillen zijn op de navolgende pagina's tekstueel nader toegelicht. De ongecorrigeerde controleverschillen overschrijden individueel en gezamenlijk de goedkeuringstolerantie niet en zijn derhalve niet van invloed op de strekking van de controleverklaring.

Uit hoofde van volledigheid en zorgvuldigheid vermelden wij dat onze controle met een hoge mate, maar geen absolute mate, van zekerheid is uitgevoerd, waardoor het mogelijk is dat tijdens onze controle niet alle fouten ontdekt worden.

Er is sprake van ongecorrigeerde controleverschillen. Deze verschillen overschrijden de goedkeurings-tolerantie niet en hebben geen invloed op de strekking van de controle-verklaring.

Overzicht fouten en onzekerheden	
Fouten	
	€
Afwijking als gevolg van afgrenzing lasten 2022/2023	-128.000
Afwijking als gevolg van afgrenzing lasten 2023/2024	173.000
Afwijking als gevolg van verschuiving van subsidie tussen twee kredieten	-50.000
Afwijking als gevolg van foutieve afgrenzing op taakveld riolering	182.000
Totaalbedrag fouten	177.000
Onzekerheden	
	€
	-
Totaalbedrag onzekerheden	-

2. Belangrijkste controlebevindingen

Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen

Afgrenzing van lasten

Er bestaan afwijkingen als gevolg van het niet verantwoorden van lasten 2023 ter grootte van € 128.000 en als gevolg van het onterecht in 2023 verantwoorden van lasten 2024 ter grootte van € 173.000.

Ten aanzien van de overige lasten hebben wij vorig jaar vastgesteld dat diverse inkoopfacturen met betrekking tot 2023 onterecht in 2022 zijn verantwoord. Wij hebben destijds afwijkingen in de periodoerekening vastgesteld voor een totaalbedrag van € 21.000. Omdat wij onze controlewerkzaamheden uitvoeren gebruik maken van steekproeven is de geconstateerde afwijking vertaald geworden naar de gehele populatie, het zogeheten extrapoleren. Rekening houdend met deze extrapolatie was sprake van een totale afwijking in de vorm van in 2023 te hoog verantwoorde lasten, ter grootte van € 128.000. In het kader van het bepalen van de periodoerekening van lasten voor boekjaar 2023 leidt deze fout uit 2022 eveneens tot eenzelfde afwijking voor 2023.

In 2023 constateren we eenzelfde afwijking met betrekking tot in 2023 ontvangen facturen die zowel op 2023 als op 2024 betrekking hebben, waarbij de lasten door de gemeente volledig in 2023 zijn verantwoord. Vorenstaande leidt tot in 2023 te laag verantwoorde lasten ter grootte van € 26.000. Als gevolg van het feit dat wij tijdens de controle gebruik maken van steekproeven, dienen wij deze afwijking te vertalen naar de gehele populatie, hetgeen tot een afwijking ter grootte van € 173.000 leidt.

Verschuiving van subsidie tussen twee kredieten

Er bestaat een controleverschil als gevolg van het verschuiven subsidie ter grootte van € 50.000 tussen twee kredieten.

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft in 2017 een begroting opgesteld voor een bijdrage in de herbestemming van het Pradoegebouw en de ontwikkeling van het Walramplein. Provincie Limburg heeft door middel van subsidieverstrekking een bijdrage geleverd aan deze projecten. Provincie Limburg heeft hierbij in haar subsidiebeschikking een andere verdeling van de subsidiëring aangehouden dan waarmee door de gemeente Valkenburg aan de Geul in haar projectbegroting rekening mee is gehouden. De gemeente heeft in de financiële verantwoording de uitgangspunten uit haar begroting gevolgd, hetgeen erin resulteert dat een subsidiebedrag ter grootte van € 50.000 bestemd voor het project Walramplein door de gemeente onterecht is toegewezen aan het project Pradoegebouw.

Na uitvoering van de werkzaamheden voor het Walramplein is een subsidiedeclaratie opgesteld en gecontroleerd door RSM. Na ontvangst van de afrekening van de Provincie heeft de gemeente afgeweken van het in de subsidiedeclaratie vermelde bedrag en is de verdeling aangehouden zoals deze in 2017 bij de begroting is opgesteld. Hierdoor zit er een afwijking tussen de deelverantwoording van het Walramplein en de subsidie welke is toegekend aan de herbestemming van het Pradoegebouw van € 50.000.

Er bestaat een controleverschil als gevolg van een onjuiste periodoerekening inzake lasten riolering ter grootte van € 182.000.

Onjuiste periodoerekening van lasten taakveld riolering

Wij constateren dat in 2023 een factuur op taakveld riolering is verantwoord die feitelijk op 2022 betrekking heeft. Deze bevinding ligt in lijn met onze hierboven gerapporteerde bevinding inzake periodoerekening van lasten. De geconstateerde afwijking bedraagt € 54.000, waarbij wij deze als gevolg van het controleren door middel van steekproeven moeten extrapoleren naar de totale populatie, leidend tot een totale afwijking van € 182.000.

Volledigheidshalve merken wij op dat dit niet van invloed is op de stand van de voorziening per 31 december 2023, omdat per eindejaar de lasten cumulatief beschouwd terecht ten laste van het taakveld riolering zijn gebracht.

Wet normering topinkomens (WNT)

Wij hebben geen tekortkomingen geconstateerd ten aanzien van de verantwoording in het kader van de WNT.

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording gecontroleerd. Wij melden dat wij geen tekortkomingen of afwijkingen in de WNT-verantwoording hebben geconstateerd.

Wij wijzen u voorts op het feit dat de verplichting geldt om de WNT-verantwoording openbaar toegankelijk op internet te publiceren voor een periode van tenminste zeven jaar, als onderdeel van de jaarrekening of desgewenst als apart document. De gegevens moeten vrij toegankelijk zijn en eenvoudig te vinden zijn. Wij geven uit dien hoofde in overweging om de WNT-verantwoordingen over de afgelopen jaren in een separate sectie op de website te presenteren.

Overige bevindingen

Voldoen aan van toepassing zijnde aanbestedingsregels

Wij hebben afwijkingen geconstateerd van in totaal € 606.000 als gevolg van het niet (aantoonbaar) voldoen aan de aanbestedingsregels.

Wij hebben ter controle van het voldoen aan de Europese, nationale en gemeentelijke aanbestedingsregels op basis van een zogeheten spendanalyse, waarbij wij zijn uitgegaan van de (meerjarige) gerealiseerde lasten per project per leverancier, diverse deelwaarnemingen uitgevoerd. Op basis van deze deelwaarnemingen constateren wij voor een totaalbedrag van € 606.000 aanbestedingsonrechtmatigheden, als gevolg van het feit dat de gemeente Valkenburg aan de Geul in acht gevallen niet (aantoonbaar) voldoet aan de van toepassing zijnde aanbestedingsregels. Hiervan hebben twee opdrachten voor een totaalbedrag van € 342.000 trekking op het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels en hebben zes opdrachten voor een totaalbedrag van € 264.000 betrekking op het niet naleven van de gemeentelijke aanbestedingsregels.

De afwijkingen bestaan enerzijds uit het ontbreken van of volgens de verkeerde vorm aanbesteden van opdrachten, veelal bestaande uit doorlopende opdrachten uit voorgaande jaren. Daarnaast constateren wij in een aantal gevallen dat de keuze om af te wijken van de interne aanbestedingsregels vanuit de argumentatie navolgbaar is, maar dat de bijbehorende procedure niet volledig is nageleefd. Vorengenoemde heeft met name betrekking op de toepassing van een hardheidsclausule door het college van burgemeester en wethouders. Tevens constateren wij dat het transparant en efficiënt ontsluiten van aanbestedingsdocumentatie aandacht vraagt.

Wij adviseren om in het geval waar de lasten voor een applicatie jaarlijks beperkt zijn voor de opdrachtsom rekening te houden met de verwachte gebruiksduur.

Aanbestedingen: doorlopende ICT kosten

Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden ten aanzien van aanbestedingen hebben wij vastgesteld dat voor diverse applicaties jaarlijkse licentiekosten in rekening worden gebracht die jaarlijks enkelvoudig onderhands mogen worden aanbesteed, maar die over meerdere jaren zouden leiden tot een meervoudige onderhandse aanbesteding. Omdat de licentie jaarlijks opzegbaar is wordt enkelvoudig onderhands aanbesteed. In het geval dat de verwachting bestaat dat licenties stilzwijgend worden verlengd, adviseren wij om de aanbesteding vorm te geven op basis van het verwachte (al dan niet meerjarige) gebruik.

Voor applicaties die reeds meerdere jaren in gebruik zijn, adviseren wij een plan van aanpak op te stellen op welke termijn een nieuwe aanbesteding wordt gestart. Tevens adviseren wij de duur waarvoor de opdracht wordt aanbesteed af te stemmen op de verwachte gebruiksduur.

Er heeft in 2023 een vrijval ten gunste van het resultaat plaatsgevonden ter grootte van in totaal € 2.961.000 in het kader van het vrijvallen van voorzieningen groot onderhoud.

Vrijval onderhoudsvoorzieningen

In 2023 zijn diverse onderhoudsvoorzieningen vrijgevallen. Dit betreft de voorziening onderhoud wegen, de voorziening onderhoud sportcentrum Polfermolen, de voorziening groot onderhoud parkeergarage en de voorziening onderhoud gebouwen, voor in totaal € 2.961.000. Een gedeelte van deze vrijgevallen middelen is in 2023 door middel van een raadsbesluit toegevoegd aan de reserves. Het overige gedeelte verhoogt het jaarresultaat. De reden voor deze vrijval is gelegen in het feit dat onderhoudsvoorzieningen worden gevormd ter egalisatie van de kosten die gepaard gaan met groot onderhoud. Om een dergelijke voorziening te mogen vormen, dient sprake te zijn van een meerjarenonderhoudsplan dat een betrouwbare weergave vormt van het te verwachten groot onderhoud gedurende de komende jaren. Omdat een dergelijke betrouwbare vooruitblik niet aanwezig is, is er geen grond om middelen voor groot onderhoud in een voorziening te reserveren. Deze middelen zijn derhalve vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van geïdentificeerde significante risico's

Als onderdeel van de planning van de jaarrekeningcontrole hebben wij een risicoanalyse uitgevoerd, waarbij wij significante risico's hebben geïdentificeerd. Significante risico's betreffen door ons geïdentificeerde risico's waar tijdens de jaarrekeningcontrole bijzondere aandacht aan wordt geschonken. In onderstaande overzichten rapporteren wij over de werkzaamheden die wij ten aanzien van deze significante risico's hebben verricht, alsmede de hieruit voortvloeiende bevindingen.

Doorbreking van de interne beheersing door de leiding van de organisatie

Geïdentificeerde significante risico

Het management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen. Dit betreft een vanuit de regelgeving verplicht gesteld frauderisico.

Dit risico kan zich openbaren door middel van het beïnvloeden van de jaarverantwoording via memoriaalboekingen c.q. correctieboekingen, het onrechtmatig beïnvloeden van schattingsposten en door middel van het onttrekken van activa aan de organisatie.

Werkzaamheden

Wij hebben inzicht verkregen in de gehanteerde dagboeken, alsmede de aard van de journalisering die op deze dagboeken plaatsvinden, de wijze waarop schattingsposten tot stand komen en daarbij gebruik wordt gemaakt van de deskundigheid van ter zake deskundige derden en hebben inzicht verkregen in de rechteninrichting in het betalingsproces.

Als onderdeel van onze werkzaamheden hebben wij de in het begrotingsjaar doorgevoerde memoriaalboekingen onderzocht, hebben wij de (veronderstellingen onderliggend aan de) schattingsposten gecontroleerd aan de hand van onderliggende documentatie en hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van uitgaande betalingen.

Bevindingen

Op basis van de hiernaast beschreven uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij geen openbaring van het risico op doorbreking van de interne beheersing door de leiding van de organisatie geconstateerd.

Aanbestedingsrechtmatigheid

Geïdentificeerde significant risico

Gemeenten doen zaken met een omvangrijk aantal leveranciers. Het risico bestaat dat Europese aanbestedingsregels niet worden nageleefd om opdrachten onterecht aan bevriende partijen te kunnen gunnen, hetgeen tot onrechtmatige besteding van middelen leidt.

Werkzaamheden

Inzicht verkrijgen in het proces dat de organisatie Limburg heeft ingericht om te waarborgen dat de organisatie aangaande haar bestedingen voldoet aan de van toepassing zijnde aanbestedingsregels.

Zelfstandig een zogeheten spendanalyse uitvoeren in combinatie met deelwaarnemingen om vast te stellen dat inkopen die de van toepassing zijnde drempelwaarde overschrijden volgens de juiste procedure zijn aanbesteed.

Bevindingen

Wij hebben door middel van interviews en het uitvoeren van een lijncontrole inzicht verkregen in het door de gemeente gehanteerde aanbestedingsproces.

Vervolgens hebben wij door middel van gegevensgerichte controle-werkzaamheden de inkopen getoetst uitgaande van de van toepassing zijnde aanbestedingsregels. Wij hebben afwijkingen geconstateerd voor een totaalbedrag van € 606.000. De bevindingen zijn nader toegelicht in de sectie "Overige bevindingen".

3. Analyse van de jaarrekening

Ontwikkeling van balansverhoudingen

Waar de staat van baten en lasten de financiële impact van de activiteiten in het boekjaar weergeeft, zowel begroot als gerealiseerd, geeft de ontwikkeling van balansverhoudingen inzicht in de ontwikkeling van de vermogenspositie van de gemeente Valkenburg aan de Geul en de wijze waarop de activa van uw organisatie zijn gefinancierd. Wij behandelen in de navolgende alinea's de belangrijkste balansmutaties in 2023.

De uitzettingen in 's Rijks Schatkist stijgen ten opzichte van voorgaand jaar onder meer als gevolg van het positief resultaat boekjaar. De afname in de overlopende activa is het gevolg van de ontvangen restitutie inzake de in voorgaand jaar door de gemeente te veel betaalde bijdrage voor het herstel van de mytylschool na de wateroverlast.

De voorzieningen dalen door de vrijval die in 2023 voor een aantal onderhoudsvoorziening heeft plaatsgevonden, hetgeen het gevolg is van het feit dat hieraan een onvoldoende betrouwbare inschatting aan ten grondslag lag om de betreffende voorzieningen in stand te houden. De daling in de netto vlottende schulden is het gevolg van een omvangrijke positie per 31 december 2022 inzake aangehouden betalingen voor uitvoeringskosten Sociaal Domein, welke gedurende 2023 zijn afgewikkeld. Tot slot is de overlopende passiva gestegen, omdat er meer bedragen vooruit zijn ontvangen in het kader van de specifieke uitkeringen vanuit de Rijksoverheid.

Resultaat boekjaar en financiële positie

Het eigen vermogen van de gemeente Valkenburg aan de Geul is, reeds rekening houdend met het resultaat boekjaar ad € 4.621.000 positief, toegenomen tot € 73.535.000. In het kader van de transparantie van de opbouw van het resultaat vinden wij het van belang om het resultaat exclusief mutaties in reserves, en daarmee de feitelijke mutatie van het vermogen in 2023 van de gemeente Valkenburg aan de Geul te presenteren. Gedurende het jaar heeft netto een toevoeging ad € 8.746.000 aan reserves plaatsgevonden ten gunste van het resultaat. Rekening houdend met deze mutatie, bedraagt het resultaat boekjaar € 13.367.000 positief.

Het positief resultaat boekjaar houdt onder meer verband met de specifieke uitkering in het kader van de opvang van Oekraïners, de uitkering die in 2023 is toegekend in het kader van de waterschade 2021, de stijging van de rente over het geld dat wordt aangehouden in 's Rijks Schatkist en de hogere dividenduitkering van Enexis.

Het verloop van het vermogen is als volgt weer te geven:

Ontwikkeling financiële positie				
	Algemene reserve	Bestemmingsreserves	Resultaat boekjaar	Totaal vermogen
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Saldo per 1 januari 2023	2.267	55.626	2.275	60.168
Resultaatbestemming 2022	0	2.275	-2.275	0
Toevoegingen aan reserves	19.336	19.668	0	39.004
Onttrekkingen aan reserves	0	-30.258	0	-30.258
Resultaat 2023	0	0	4.621	4.621
Saldo per 31 december 2023	21.603	47.311	4.621	73.535

De solvabiliteitsratio, uitgedrukt als het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal, bedraagt per 31 december 2023 75,8% (31 december 2022: 64,3%). De financiële weerbaarheid van de gemeente Valkenburg aan de Geul wordt nader geanalyseerd in de navolgende paragraaf inzake het weerstandsvermogen.

Het resultaat boekjaar gecorrigeerd voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves bedraagt € 13.367.000 positief.

Weerstandsvermogen

De financiële positie van de gemeente Valkenburg aan de Geul wordt mede tot uitdrukking gebracht in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen en toont daarmee de financiële weerbaarheid van de organisatie. In deze paragraaf staat de analyse van het weerstandsvermogen zoals opgenomen in de programmarekening centraal.

In overeenstemming met het BBV heeft uw organisatie een inschatting gemaakt van de vereiste weerstandscapaciteit. In de navolgende tabel hebben wij een samenvatting opgenomen van het weerstandsvermogen van de gemeente Valkenburg aan de Geul.

Weerstandsvermogen		
	2023	2022
	€ x 1.000	€ x 1.000
Beschikbare weerstandscapaciteit (A)	23.554	3.788
Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. geïdentificeerde risico's (B)	3.370	3.928
Weerstandsvermogen (A -/- B)	20.928	-140
Weerstandsfactor	6,99	0,96

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de ingeschatte risico's; deze wordt uitgedrukt in de weerstandsfactor. De hieruit voortvloeiende weerstandsfactor, uitgaande van de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van de gemeente Valkenburg aan de Geul bedraagt 6,99 (2022: 0,96). De sterke stijging in de weerstandsfactor ten opzichte van voorgaand jaar is het gevolg van het feit dat – in lijn met onze aanbeveling voorgaand jaar – een analyse heeft plaatsgevonden van de bestemmingsreserves. De uitkomsten van deze analyse hebben zich vertaald in het door de gemeenteraad vaststellen van de nota reserve- en voorzieningenbeleid 2024, waarvan de mutaties zijn verwerkt op balansdatum 31 december 2023. Concreet heeft dit geleid tot de toevoeging van het vrij besteedbaar gedeelte van de bestemmingsreserves aan de algemene reserve als zijnde financiële buffer van de gemeente.

De weerstandsfactor stijgt vanwege een stijging in het beschikbare weerstandsvermogen.

Financiële rechtmatigheid

Financiële rechtmatigheid en rechtmatigheidscriteria

In het kader van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording zijn wijzigingen aangebracht in de Gemeentewet. Met de wijziging van de Gemeentewet is beoogd dat het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening zelf verantwoording aflegt over financiële rechtmatigheid en dat het getrouwheidsoordeel van de accountant zich ook uitstrekt over deze rechtmatigheidsverantwoording. De accountant geeft hierdoor geen oordeel meer over de rechtmatigheid van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties in de jaarrekening.

Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria. In de jaarrekening legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over alle negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria, te weten het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording bevat de verantwoording van het college van burgemeester en wethouders met betrekking tot het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium.

Het getrouwheidsoordeel van de accountant omvat de jaarrekening inclusief de rechtmatigheidsverantwoording.

Criterion	Afgedekt door
Calculatiecriterium	Balans en overzicht van baten en lasten
Valueringscriterium	
Adresseringscriterium	
Volledigheidscriterium	
Aanvaardbaarheidscriterium	
Leveringscriterium	
Begrotingscriterium	Rechtmatigheidsverantwoording
Voorwaardencriterium	
Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium	

Begrotingscriterium

Begrotingsonrechtmatigheden (beleidsmatig en/of financieel) moeten geautoriseerd worden door het college van burgemeester en wethouders. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog door de gemeenteraad worden vastgesteld. Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld zijn bestedingen afwijkend van het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Uitgangspunt is dus dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is. De financiële beheershandeling die deze afwijking van de begroting veroorzaakt, kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad. Het bepalen welke begrotingsonrechtmatigheden acceptabel zijn, is voorbehouden aan de gemeenteraad.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium

Het is aan de gemeente om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) te voorkomen. De gemeente beziet in eerste plaats welke eisen de wet- en regelgeving stelt ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik, wat daarin is geregeld omtrent de handhaving en hoe zich dat heeft vertaald naar de opzet van de interne organisatie. Om dit te bewerkstelligen is een mix van maatregelen nodig, dat zich uit in het M&O-beleid.

Rechtmatigheidsverantwoording

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft in haar jaarrekening 2023 een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen via welke het college van burgemeester en wethouders verantwoording afdraagt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Omdat de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel vormt van de jaarrekening, betreft de accountant de getrouwheid van hetgeen het college van burgemeester en wethouders in de rechtmatigheidsverantwoording beweert in zijn oordeel dat tot uitdrukking komt in de controleverklaring. Voor ons oordeel wordt verwezen naar hoofdstuk 1 van dit verslag.

4. Overige elementen

Uit hoofde van de jaarrekeningcontrole hebben wij geen indicaties van fraude en/of ongeregeldheden.

Frauderisicofactoren

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het management van de gemeente Valkenburg aan de Geul. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten. Onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, maar richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude.

Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing zijn betrokken. Noch heeft het management materiële onregelmatigheden geconstateerd als gevolg van doen of nalaten door anderen binnen de organisatie.

Tevens hebben wij werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door de leiding van de organisatie. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op:

- de memoriaalboekingen die in uw administratie zijn gemaakt; hiervan hebben wij onderzocht of deze aanvaardbaar zijn;
- de schattingen; deze hebben wij getoetst op tendenties;
- significante ongebruikelijke transacties; wij hebben onderzocht of er indicatie bestaat voor ongebruikelijke transacties en hebben indien aanwezig deze transacties onderzocht met behulp van data-analyse en onderliggende documentatie.

Hoewel wij een professioneel kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2023 zijn geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude gebleken.

Naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met niet-naleving van wet- en regelgeving.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij zijn op grond van artikel 2:393 lid 4 BW verplicht melding te maken van onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Bij het uitvoeren van de controle zijn in dit opzicht geen acute bevindingen naar voren gekomen die aan u moeten worden gemeld.

Wel vragen wij in het kader van toenemende cyberrisico's en strikter wordende regelgeving uitdrukkelijk aandacht voor de beheersing van de IT omgeving, waaronder informatiebeveiliging en de governance en monitoring die daarmee gepaard gaat.

Duurzaamheidsverslaggeving

Europese wetgeving in de vorm van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) verplicht bedrijven direct, dan wel via ketenwerking te rapporteren over duurzaamheid. De veelgebruikte termen Environmental, Social en Governance (afgekort in ESG) worden hiervoor gebruikt. Voor de CSRD zullen grote bedrijven vanaf boekjaar 2025 zelfstandig moeten gaan rapporteren over hun ESG-prestaties. De verschuivende maatschappelijke norm vereist van alle bedrijven om ook inzicht in hun ESG-prestaties te geven aan hun stakeholders. Via de hiervoor genoemde ketenwerking zal dit "afgedwongen" worden door de CSRD-wetgeving.

De verplichting vereist bedrijven inzicht te geven in de ESG-risico's die ze lopen, de beleidsreacties die hierop volgen, het meten en rapporteren van ESG-prestaties via generieke en sectorspecifieke KPI's en het delen van targets waar ze naartoe werken. De rapportage zal onderdeel worden van het bestuursverslag en daarmee van de jaarverslaggeving.

Hoewel openbaar bestuur (vooralsnog) geen verplichting heeft tot het rapporteren in overeenstemming met CSRD, geven wij in overweging om vanuit de voorbeeldfunctie van publieke organisaties vrijwillig te rapporteren over risico's en prestaties op de gebieden Environmental, Social en Governance (ESG).

Hoewel vooralsnog geen verplichting geldt, geven wij in overweging om vrijwillig te rapporteren over ESG-risico's en ESG-prestaties.

Bijlage: Geplande en gerealiseerde urenbesteding

Voorafgaand aan de start van de controleopdracht maken wij op basis van de reikwijdte en diepgang van de controle-opdracht, in combinatie met onze kennis van de markt waarin uw organisatie opereert, alsmede kennis van de huishouding van uw organisatie, een inschatting van de urenbesteding. In onderstaand overzicht geven wij de geplande en de (verwachte) gerealiseerde urenbesteding weer.

Overzicht geplande en gerealiseerde urenbesteding			
Functieniveau	Geplande uren	Gerealiseerde uren *	Vershil
Externe accountant	37	33	-4
Supervisor/Manager	109	84	-25
Assistent accountants	218	360	142
Totaal	364	474	113

* De gerealiseerde uren omvatten de urenbesteding per heden, inclusief de verwachte uren voor dossierafwikkeling.

RSM Netherlands Accountants N.V.

Bekkerweg 10
Postbus 6005
6401 SB Heerlen
T 045 405 5555
rsmnl.com

RSM Netherlands Accountants N.V. is een onafhankelijk lid van het RSM netwerk en handelt onder de naam RSM. RSM is de handelsnaam van elk bij het RSM netwerk aangesloten kantoor. Het RSM netwerk is een samenwerkingsverband van onafhankelijke accountants- en advieskantoren, die ieder voor eigen verantwoordelijkheid werken. Het RSM netwerk bestaat in geen enkel rechtsgebied als afzonderlijke rechtspersoon. Op alle opdrachten zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, die op verzoek kosteloos worden toegezonden. RSM Netherlands Accountants N.V. is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder 34255759.